

22.12.2021

UKK – usein kysytyt kysymykset – vuoden 2022 yhteisvastuukerääjille ja keräyksestä viestiville

Yhteisvastuukeräys 2022 kerää varoja koronapandemian seurauksista kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen Suomessa ja maailman katastrofialueilla

Mikä on Yhteisvastuukeräys?

Yhteisvastuu on evankelis-luterilaisen kirkon vuosittainen suurkeräys ja lähimmäisenrakkauden kansanliike, joka auttaa hädänalaisia syntyperään, uskontoon tai poliittiseen vakaumukseen katsomatta Suomessa ja kehittyvien maiden katastrofialueilla.

Yhteisvastuukeräykseen osallistuvat kaikki Suomen ev.lut. seurakunnat ja tuhannet vapaaehtoiset ympäri Suomen. Keräyksen näkyvin kampanja-aika ajoittuu helmikuun alusta huhtikuun loppuun sekä vuonna 2022 myös koulujen aloitusaikaan. Koska nykyisin keräyslupa on toistaiseksi voimassa oleva, voi Yhteisvastuulle lahjoittaa ympäri vuoden.

Keräyksen suojelijana toimii tasavallan presidentti. Vuoden 2022 **Yhteisvastuu-piispana** (aiemmin käytetty sanamuoto: keräyksen esimies) toimii Turun arkkihiippakunnan piispa **Mari Leppänen**.

Mitä?

Yhteisvastuukeräyksen vaihtuva teema ja kotimainen keräyskohde määritellään vuosittain. Vuoden 2022 Yhteisvastuukeräyksen tuotolla autetaan koronapandemian seurauksista kärsiviä lapsia ja nuoria niin Suomessa kuin kehittyvien maiden katastrofialueilla.

Milloin?

Yhteisvastuu-kampanja 2022 käynnistyy sunnuntaina 6.2.2022 keräyksen suojelijan, tasavallan presidentti **Sauli Niinistön** avauksella. Keräyksen aktiivisin kampanja-aika ajoittuu kevätkuukausiin, mutta kaikki kalenterivuoden 2022 aikana kertynyt Yhteisvastuu-tuotto käytetään lasten ja nuorten tukemiseen. Kukin seurakunta päättää itsenäisesti omien keräystoimiensa muodon, pituuden ja ajankohdan. 31.12. asti jatkuvan keräysajan ansioista Yhteisvastuulle voi kerätä nyt myös kesällä ja syksyllä – ja jopa jouluna.

Kampanjanäkyvyys: Keräyksen valtakunnallinen näkyvyys painottuen sosiaalisen median kanaviin ja verkkoon alkaa keräyksen avajaispäivänä 6.2. ja jatkuu kolme viikkoa 27.2.2022 asti. Tauon jälkeen valtakunnallinen mainoskampanja jatkuu 20.–27.3, 17.–24.4, sekä koulujen alkamisen aikaan 31.7.–14.8.2022. Valtakunnallinen näkyvyys on hyvä hyödyntää seurakuntien omissa toimenpiteissä. Maanantaina 7.2.2022 Yhteisvastuu-kampanja näkyy Helsingin Sanomien etusivulla ja digikanavissa.

Virallinen kolehti Yhteisvastuulle SU 6.2.2022

Vuoden 2022 virallinen kolehti Yhteisvastuulle kerätään sunnuntaina 6.2.2022 Kirkkopalvelujen kautta. Seurakunnat voivat kerätä myös **vapaaehtoisia kolehteja**

sekä **järjestää rahankeräyksiä** Yhteisvastuulle esimerkiksi striimattavien jumalanpalvelusten yhteydessä.

Yhteisvastuu-kolehti sopii lapsia ja nuoria tukevan keräyskohteensa vuoksi hyvin esimerkiksi vapaisiin kolehtipyhiin **7.8. ja 14.8.** koulujen alkaessa. Noihin aikoihin Yhteisvastuukeräystä tuodaan esiin myös valtakunnallisen markkinoinnin keinoin ja seurakuntia kannustetaan järjestämään omia keräyksiään. Nuoria koskettavan teeman vuoksi Yhteisvastuukeräys 2022 sopii hyvin myös rippikoulujen **konfirmaatiojumalanpalvelusten kolehtikohteeksi**.

Miten?

YHTEISVASTUUKERÄYKSEN 2022 TUOTOLLA TUETAAN LAPSIA JA NUORIA SUOMESSA JA MAAILMAN KATASTROFIALUEILLA SEURAAVASTI:

ULKOMAILLA: 60 % keräystuotosta ohjataan Kirkon Ulkomaanavun työn kautta kehittyvien maiden auttamiseen. Kirkon Ulkomaanavun katastrofirahaston avulla hätäapua pystytään antamaan nopeasti. Humanitaarisen avun taustalla on useimmiten luonnonmullistukset (kuivuus, tulvat, myrskyt, maanjäristykset), sodan aiheuttaman hätä tai äkilliset onnettomuudet.

KOTIMAASSA: 20 % keräystuotosta jää keräävälle seurakunnalle ahdingossa olevien nuorten tukemiseksi tehtävään työhön sekä diakonia-avustuksiin.

Toiset 20 % kotimaahan jäävästä osuudesta ohjataan Lasten ja nuorten keskukselle, joka kehittää muun muassa etsivän nuorisotyön Saapas-toimintaa tarjoten lisää turvallisia aikuisia nuorten arkeen. Valtakunnallisesti toimivan NettiSaappaan vapaaehtoiset hakeutuvat nuorten luo sosiaalisessa mediassa ja tarjoavat tarvittaessa keskusteluapua. Saappaan uusin toimintamuoto on koulujen kanssa yhteistyössä kehitettävä KouluSaapas.

YLEISIMMIN ESITETTYJÄ KYSYMYKSIÄ

Miksi 60 % keräyksen tuotosta menee ulkomaantyyöhön?

Miksi auttaisimme ulkomaalaisia (lapsia ja nuoria), kun Suomessakin tarvitaan apua?

Inhimillisen hädän arvottaminen on mahdotonta. Yhteisvastuullisen ihmisyyden keskeinen periaate on, että vaikeuksissa olevia, hauraita ja heikkoja autetaan. Yhteisvastuukeräys näkee tärkeäksi tukea avun tarpeessa olevia niin oman seurakunnan alueella kuin laajemmin Suomessa ja maailman katastrofialueilla.

Yhteisvastuukeräys perustettiin 50-luvun vaihteessa auttamaan sodan tuhoista ja katovuosista kärsineitä suomalaisia. Kun kotimaassa hyvinvointi ja sosiaaliturva vahvistuivat ja tietoisuutemme maailman häädästä samaan aikaan kasvoi, on vuodesta 1963 alkaen Yhteisvastuukeräyksellä tuettu myös kansainvälistä diakoniaa. Kumppanina konkreettisen avun perille viemisessä maailmalle on Kirkon Ulkomaanavun katastrofirahasto.

Tällä hetkellä 40 prosentilla tuotosta tuetaan Suomessa asuvia avun tarvisijoita ja 60 prosenttia ohjautuu maailman katastrofialueille Kirkon Ulkomaanavun työhön. Yhteisvastuukeräyksessä katsomme, että tarve kehittyvissä maissa on Suomeen verrattuna niin valtaisa, että nykyinen keräystuoton jakosuhde on perusteltu. Auttamalla ihmisiä paikan päällä vältetään apua tarvitsevien liikkeellelähtöä ja pakolaisuutta.

Yhteisvastuukeräyksestä päättävä keräystoimikunta punnitsee jakosuhdetta osana muuta kehitystyötään samalla tiedostaen, että yhden ainoan oikeudenmukaisen ja kaikille sopivan jakosuhteen määrittely on haasteellista, ellei mahdotonta.

Yhteisvastuukeräys on kirkon keräys. Kirkolle keskeistä on sanoma kaikki rajat ylittävästä Jumalan armosta ja rakkaudesta. Kirkko on olemassa todistaakseen tästä. Siksi kirkko rohkaisee välittämään lähimmäisistä, eikä lähimmäisestä välittäminen rajoitu maantieteellisiin rajoihin. Yhteisvastuukeräys on seurakunnissa yksi tapa toteuttaa kirkon tehtävää.

Miten lahjoitukseni auttaa käytännössä ulkomailla?

Ulkomailla yhteisvastuuvoin autetaan katastrofien ja konfliktien aiheuttamissa hätätilanteissa pahiten kärsineitä ihmisiä Kirkon Ulkomaanavun katastrofirahaston kautta. Katastrofirahaston turvin voidaan nopeasti turvata riittävä ravinto, välttämättömät perustarvikkeet, terveydenhoito, puhdas vesi ja majoitus. Lisäksi lapsille ja nuorille pyritään järjestämään mahdollisimman nopea paluu kouluun. Välittömän hätäavun lisäksi ihmisiä autetaan varautumaan mahdollisiin tuleviin katastrofeihin.

Miten lahjoitukseni auttaa käytännössä ulkomailla nyt korona-aikana?

Maailman kehittyvien maiden katastrofialueilla Yhteisvastuukeräyksen tuotolla autetaan niitä yhteisöjä, lapsia, nuoria ja perheitä, jotka ovat kärsineet pahiten konfliktien, katastrofien ja luonnonmullistusten aiheuttamissa hätätilanteissa. Koronan vaikutukset vaikeuttavat entisestään heikossa tilanteessa olevien ihmisten elämää.

Kirkon Ulkomaanavun ruohonjuuritason työn kautta voimme yhteisvastuuvoin olla tukemassa haavoittuneissa olosuhteissa eläville humanitaarisena apuna välttämättömiä perustarvikkeita, sekä lapsille ja nuorille mahdollisimman nopeasti paluun kouluun kriisin jälkeen.

Kansainvälisen diakonian esimerkkikohdemaana on Etelä-Sudan, mutta apua ohjataan tarpeen mukaan useisiin maihin. Sisällissodasta toipuvassa Etelä-Sudanissa Yhteisvastuun tuella parannetaan perheiden ruokaturvaa sekä toimeentulomahdollisuuksia. Syksyllä 2021 alkaneessa toimeentulo-ohjelmassa pyritään jatkossa avustamaan käteisavustuksilla pakolaisuudesta palanneiden lasten ja nuorten koulutuskuluissa. Peruskouluja tuetaan opetuksen järjestämisessä. Näin yhä useampi lapsi ja nuori saa mahdollisuuden tulevaisuuteen.

Mistä tiedän, että apu menee oikeasti perille?

Avun perille vievä Kirkon Ulkomaanapu on Yhteisvastuukeräyksen pitkäaikainen, luotettava ja maailmalla arvostettu yhteistyökumppani. Kirkon Ulkomaanapu seuraa ja valvoo paikan päällä oman henkilökuntansa ja tarkasti valittujen, paikalliset olosuhteet tuntevien yhteistyökumppaniensa kautta, että apu käytetään tarkoituksenmukaisesti kohteisiin ja menee perille saajilleen. Kansainvälisesti hyväksytyt tilintarkastajat tarkastavat avustushankkeiden tilit.

Yhteisvastuun nettisivujen Apu menee perille -sivulta löytyy tuoreet dokumenttifilmit sekä lyhyitä uutisjuttuja, joissa kerrotaan esimerkkejä perille menneestä avusta ja sen vaikuttavuudesta Suomessa ja Kirkon Ulkomaanavun katastrofikohteissa.

Miten kerättyjen varojen käyttöä seurataan?

Kansainvälisen diakonian kumppanimme Kirkon Ulkomaanapu toimittaa vuosittain Yhteisvastuun keräystoimikunnalle sekä numeeriset että laadulliset raportit keräysvarojen käytöstä.

Kotimaisten hankkeiden ja kumppaneiden kohdalla käytännöt vaihtelevat. Yhteisvastuuvaroilla rahoitetuissa hankkeissa, joissa on järjestökumppaneita, toimintaa ja taloutta valvoo ja ohjaa ammatillinen ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii teemasta riippuen Kirkkopalvelujen johdon edustus. Yhteisvastuun keräystoimikunta hyväksyy ohjausryhmän laatimat toiminnan ja talouden suunnitelmat sekä päätökset.

Keräyksen tilinpäätöksen tarkistaa keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Lopuksi poliisihallitus hyväksyy toimitetut raportit niin kotimaisesta kuin kansainvälisestä avustustyöstä.

Tiukka seuranta takaa rahan päätyminen siihen tarkoitukseen, mihin se on kerätty.

Miksi Suomessa asuvia nuoria ja lapsia pitäisi auttaa?

Aikuisilla on velvollisuus auttaa niitä, jotka eivät pärjää vielä itsenäisesti. Lapsilla ja nuorilla on erityinen oikeus tulla turvatuksi sekä suojelluksi (*Lapsen oikeuksien sopimus*: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>) Lapset ja nuoret ovat myös yhteiskuntamme tulevaisuus. Auttamalla lapsia ja nuoria luomme hyvän kierteen – hyvä tulee hyvän luokse. Auttamalla lapsia ja nuoria kasvava ikäpolvi oppii itsekkin auttamaan toisia, kun se on mahdollista.

Korona on lisännyt nuorten yksinäisyyttä, ahdistuneisuutta ja masennusoireita (*Kouluterveyskysely 2021*: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-kouluterveyskysely>). Kouluterveyskyselyn tulosten valossa voidaan todeta suomalaisnuorten mielenterveysoireilun lisääntyneen ja psyykkisen hyvinvoinnin heikentyneen COVID-19-epidemian aikana. Syrjäytyminen ja yhteiskunnan ja sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle jääminen on inhimillisen kärsimyksen lisäksi kallista yhteiskunnalle:

<https://www.sitra.fi/uutiset/nuorten-syrjaytyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi/>

Miten lahjoitukseni auttaa käytännössä Suomessa Lasten ja nuorten keskuksen työn kautta?

Keräysvaroista 20 % ohjautuu kotimaiselle kumppanillemme, joka vuonna 2022 on Lasten ja nuorten keskus.

Lahjoituksilla saadaan lisää luotettavia ja turvalliseksi tunnistettuja aikuisia lasten ja nuorten arkeen ympäri Suomen Lasten ja nuorten keskuksen toimintojen kautta. Tarjolla on konkreettisia ja toimivaksi todettuja matalan kynnyksen toimintamalleja, joiden avulla kohdataan ja autetaan apua tarvitsevia lapsia ja nuoria.

Lahjoitusvaroilla etsivän nuorisotyön Saapas-toimintaa laajennetaan uusille paikkakunnille sekä uutuutena myös kouluihin. Digitaalisen etsivän nuorisotyön toimintamalli NettiSaapas toimii valtakunnallisesti etsien aikuista kuuntelijaa kaipaavia nuoria sosiaalisen median eri alustoilta. Keräysvaroilla kehitetään myös Moottoripaja- sekä Perheystävä-toimintaa.

Saapas toimi vuoden 2021 lopulla 23 paikkakunnalla, Moottoripaja 35 paikkakunnalla ja vuonna 2021 käynnistynyt Perheystävä-toiminta toistaiseksi muutamalla paikkakunnalla. Nyt kerättävillä varoilla lisätään matalan kynnyksen toimintaryhmiä ja pajoja eri puolille Suomea. Lisäksi uutena toimintamuotona kehitetään uusia työtapoja, esimerkiksi KouluSaapasta.

Mistä tiedän, että Suomeen kerättävä apu menee oikeasti perille?

Lasten ja nuorten keskus raportoi lahjoitusvarojen käytöstä sekä hakuvaiheessa että toiminnan aikana Yhteisvastuukeräyksen tiimille ja sitä kautta keräystoimikunnalle. Keräystoimikunnan vastuulla on valvoa, että kerätyt varat käytetään luvattuihin kohteisiin. Yhteisvastuun avulla kerätyt varat ovat Lasten ja nuorten keskuksessa korvamerkittyjä vain siihen tarkoitukseen mihin ne on kerätty, eli ennalta sovittuihin kohteisiin. Kohteet ovat Moottoripaja-, Saapas- ja Perheystävätoiminnot. Lasten ja nuorten keskus saa toimintoihinsa myös julkista rahoitusta, jota valvotaan tarkasti.

Miten huonosti lapset ja nuoret Suomessa voivat?

Tutkimustiedon mukaan entistä useampi nuori on kokenut mielenterveysongelmia koronapandemian aikana, mutta samaan aikaan mielenterveyspalvelut eivät ole kyenneet vastaamaan koronapandemian aikana kasvaneisiin tarpeisiin. Nuorisopsykiatrian vastaanotolle on valtavat jonot, ja sen avun piiriin pääsy on vaikeutunut entisestään. Suomen nuorisovaltuustojen Allianssin sekä MTV:n teettämässä kyselyssä alkuvuodesta 2021 jopa 75 prosenttia vastanneista koki oman hyvinvointinsa heikentyneen koronapandemian aikana.

Koronapandemia on kuormittanut perheiden arjen sujuvuutta. Korona on lisännyt mielenterveydellisiä haasteita, vanhemmuuden ja parisuhteen ongelmia, taloudellista huolta yksinäisyyttä ja yleistä stressiä. Keväällä 2021 tehdyn Kouluterveyskyselyn tulosten valossa suomalaisnuorten mielenterveys on heikentynyt pandemian aikana.

Kyse ei ole vain suomalaisesta ilmiöstä: samansuuntaisia tuloksia on raportoitu maailmanlaajuisesti.

Suomen Unicefin heinäkuussa 2021 nuorille teettämässä kyselyssä (<https://unicef.studio.crasman.fi/pub/Kuvat/Kampanjat/2021-nakyviin/UNICEF-nakyviin-kysely-suomalaisille-nuorille-2021.pdf>) lähes joka viides vastaaja koki, että elämästä puuttuu turvallinen aikuinen, jonka kanssa voi jutella omista asioista. Puolet kyselyyn vastanneista koki, että koronapandemia on lisännyt huolta tulevaisuudesta.

Lapsiasiavaltuutettu **Elina Pekkarinen** on todennut, että 15-vuotiaalle puoli vuotta elämästä on yhtä pitkä ajanjakso kuin kaksi vuotta 45-vuotiaalle. Pekkarisen huomio tuo esiin sen, miten pitkäkestoinen ajanjakso koronapandemia on suhteessa ollut lasten ja nuorten elämän aikana sekä miten pitkäkestoiset vaikutuksen sillä on!

Miksi emme nuorten ja lasten sijasta auta vanhuksia, kun he näkevät taloudellista ahdinkoa?

Lapset ja nuoret ovat tutkimuksen mukaan kärsineet huomattavan paljon koronapandemian vaikutuksista. Myös nuorten ikäluokka kokee taloudellista ahdinkoa. Heinäkuussa 2021 Suomen Unicefin kyselyyn (<https://unicef.studio.crasman.fi/pub/Kuvat/Kampanjat/2021-nakyviin/UNICEF-nakyviin-kysely-suomalaisille-nuorille-2021.pdf>) vastanneista nuorista lähes joka kolmas koki, ettei hyvästä tulevaisuudesta ole helppoa unelmoida. Lapset ja nuoret tarvitsevat tukea koronapandemian vaikutuksista selviytymiseen. Yhteisvastuu on yhteistä vastuuta lapsista ja nuorista.

Yhteisvastuukeräys nostaa vuosittain erilaisten apua tarvitsevien kohderyhmien hiljaista hätää esiin. Vuonna 2021 Yhteisvastuukeräyksellä kerättiin varoja taloudellisessa ahdingossa ja digitaitojen haasteissa kamppaileville ikäihmisille.

Miksi lahjoittaisin, kun Lasten ja nuorten keskuksen toimintaa ei ole omalla paikkakunnallamme?

Mm. Digitaalisen etsivän nuorisotyön muoto NettiSaapas toimii valtakunnallisesti koko Suomessa.

Lasten ja nuorten keskuksen koordinoiman toiminnan (Saapas, Moottoripaja ja Perheystävä) voi käynnistää omalla paikkakunnalla kutsumalla Lasten ja nuorten keskuksen asiantuntijan kehittämään toimintaa.

Yhteisvastuullisesti hyvinvointi ei ole itseltä pois, vaikka lahjoituksella tuettaisiinkin lapsia ja nuoria oman paikkakunnan ulkopuolella. Lasten ja nuorten keskus kehittää yhteisiä nuorisotyön kehyksiä, joita voi hyödyntää ympäri Suomen. Lapset ja nuoret muuttavat paikkakunnalta toiselle, jolloin tärkeä tuki voikin olla saatavissa muuton jälkeen esim. uudessa opiskelukaupungissa.

Kotimaahan jäävästä 40 prosentin osuudesta 20 prosenttia ohjautuu Lasten ja nuorten keskuksen toimintaan. Toiset 20 prosenttia kotimaan osuudesta jää oman paikallisseurakunnan nuoria tukevaan toimintaan sekä diakonia-avustuksiin.